

Magyar igék Mohács idejéből

„Minden ország, ki ő maga ellen meghasonlik, elromol, és minden város avagy ház, ki megosztatik ő maga ellen, nem leszzen állandó.” Így szólaltak meg magyar nyelven kinyomtatva Máté evangéliumának igéi Pesti Mizsér Gábor fordításában a mohácsi vész után egy évtizeddel. A három részre szakadt országra gondolva a mai olvasó akkori intést érezhet e szavakban – egyébiránt időszerűek ma is.

Ami a bécsi egyetemen humanista tudósokat hallgató Pesti-nek aktuális ügy volt, az az evangéliumok közzététele magyarul. Évszázados törekvés – érlelődő részeredményeit kódexekbe kézzel írták –, de mind a négy evangélium magyar nyelvű könyvben az ő tolla nyomán jelent meg: Bécsben, előszavát ezzel a dátummal zárta: 1536. július 13. Ebben az előszóban kifejtette célját is az olvasónak: „Jézus Krisztus, a te szabadítód, ezekben a végső napokban a te született nyelveden és beszéddel szól, amelyen ez előtt sok századon át egyáltalán nem szólt, hogy mindenkinek vagy a kevésbé művelteknek is megismerésre ajánlja magát”. S azokkal szemben, akik idegenkednének ettől, kora nagy huma-

nista tudósára hivatkozott, akinek görögéből latinra áttett szövegét használta a fordításhoz: „Erasmus szerfölött ellenkezik azokkal (...), akik nem akarják azt, hogy a tudatlanok a köznép nyelvére (hogy azok szavával éljek) lefordított isteni könyvet olvassák”. Az evangéliumok fordítása vallási cél volt, de egyben nyelvművelő, irodalmi is. Ez utóbbit szolgálta Pesti tudatosan később Ezöpusz meséinek fordításával és többnyelvű szótárával is.

Az evangéliumok több mai fordításban olvashatók, de évszázadokkal ezelőtti nyelven olvasni különös érzés. A múlt, ezúttal a mohácsi vész utáni idők emberének nyelve elevenedik meg. Am századok alatt változott a nyelv és különösképpen az írás, több hangot más betűjelekkel írtak, mint ma. Hogy a ma magyarjának élvezhető legyen ősei nyelve, ezeket a hangjelöléseket írták át, elsősorban a „mai nyelvhez igazítva” a szöveget. Meghagytak több olyan régi szót is, amelyek alakja változott, de a szöveg összefüggésében érthető.

Egyébként minderről, valamint Pesti Mizsér Gáborról és munkájáról részletesen tájékoztat Kiss Gábornak, a nyelvapoló kiadó igazgató-főszerkesztőjének utószava. A kötet külsejében is a könyvészeti régiséget eleveníti meg, s mint egykoron, először lapjait felvágva ismerkedhetünk vele. (*Új Testamentum magyar nyelven; Tinta Kiadó, 2009, 5400 forint*)

N. F.

Úti beszámolók

Két évtizede a Doroggal és Esztergommal egyaránt szomszédos Sátorkőpusztai-kristálybarlang fiatal kutatói a barlang turisztikai célú hasznosítása érdekében létrehozták a *Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesületet* (BEBTE).

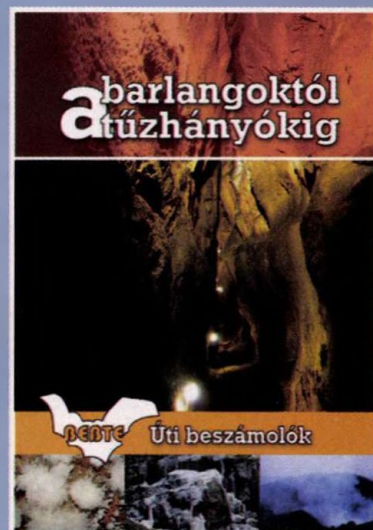
A ma már száztagú egyesület a dorogi és az esztergomi kistérség természetvédelmének, a természetvédelmi ismeretek terjesztésének ismert és elismert szereplőjévé vált. A csoport tavolabbi vidékekre is rendszeresen szervez túrákat. Hazánk barlangjai, hegyvidékei, a Kárpátok koszorúja és az Alpok mellett Dél-Olaszország vulkánjai a BEBTE állandó úti céljai. A csoportos kirándulások mellett egy-egy tagnak másik kontinensre is sikerült eljutnia. Az egyesület tagjai úti élményeiről egyesületi rendezvényeken, képekkel kísért előadásokon számolnak be tagtársaiknak és az érdeklődőknek.

A BEBTE, megalakulásának 20 éves évfordulójára, a legérdekesebb úti beszámolókat közreadó könyvet jelentetett meg. A tizenkét különböző foglalkozású szerző szép stílusban örökíti meg éles szemű megfigyeléseit, ugyanakkor művészi érzékkel készített felvételeikkel teszi érdekesebbé leírásaikat. A könyvet, néhány túra leírása mellett, az egyesület elnöke, *Lieber Tamás* szerkesztette.

A barlangok rejtélyes világa és a napjainkban is működő tűzhányók a természet vad erőinek megfigyelése a természetjárás különleges, kevesek által ismert eseteit jelenti. A kutatás közben, 63 méter mélyen felfedezett, természetes bejárat nélküli Csereszegtomaji-kútbarlang, vagy a köfajtés során talált beremendi kőbányában feltárt barlang Kristály terme karsztcsozáinak a megtekintése csak keveseknek sikerül. A Stromboli vulkánkitöréseinek éjszakai fotózása, a Vulcano, minden vulkán névadójának kráterébe való leereszkedés leírása, a természeti csodák mellett az utazók kitérőit, a cél elérésének nehézségeit is jól érzékelteti.

A világ más részeiről szóló beszámolók között is találkozunk karszterületekkel és vulkánokkal. Ilyen a vietnámi Halong-öböl

mészköszirtjei közötti hajózás vagy a japán Fudzszi megmászása. A hegymászó túrák elkerülik a turisták által felkapott kirándulóhelyeket, a farsztó utakon elért tájak azonban felveszik a versenyt a legnépszerűbb célpontokkal.

A dorogi és esztergomi körzetben jól ismert természetvédő egyesület összetartó erejét és érdeklődésük sokoldalúságát jól érzékelteti ez a nagyszerű kiadvány. A könyvet olvasva szinte kedvet kap az ember a leírt tájak megismerésére, csatlakozva az egyesület lelkes természetjáró tagságához. (*A könyv megjelenéséhez szervesen kapcsolódik az a majdnem nyolcvan természetfotóból álló kiállítás is, amely október végén indult országjáró körútjára.*)

A kötet nagykereskedelmi forgalomba nem kerül, megrendelni kizárólag az egyesület elektronikus levélcímen (bebte@index.hu) lehet. A kötetéről és a kiállításról bővebb információ az egyesület internetes oldalán (www.bebte.hu) olvasható. (*A barlangoktól a tűzhányókig; Kiadta a Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület, Dorog, 2009, 275 oldal, 3000 forint*)

DR. PAPP-VÁRY ÁRPÁD